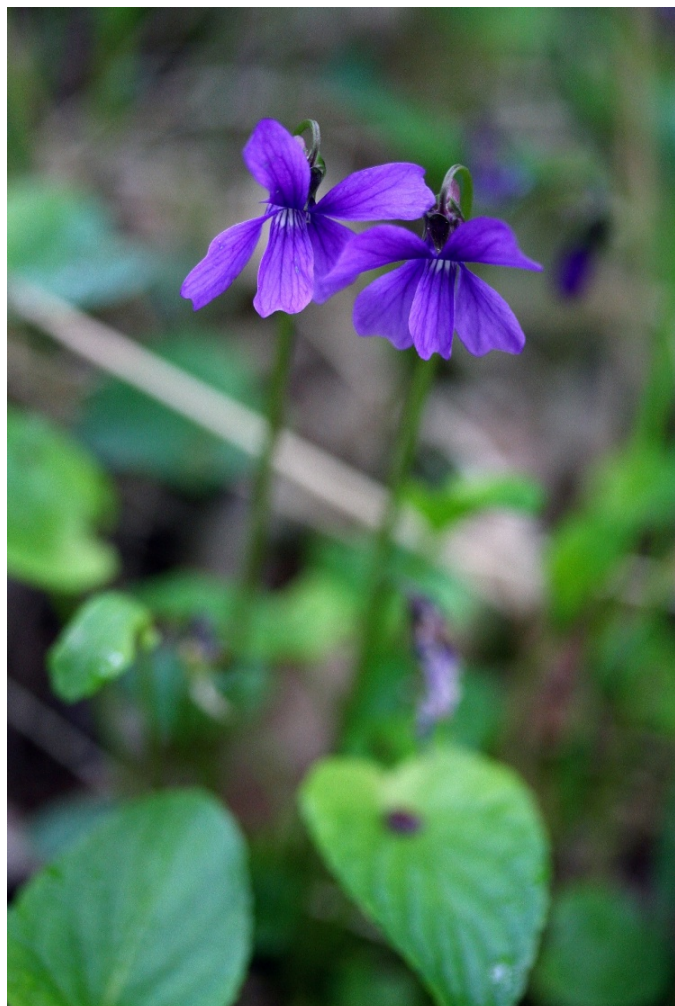

Luhtaorvokki
Sumpviol
Viola uliginosa

Rauhoitettu (LSA 471/2013)
Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 471/2013)
Ahvenanmaalla rauhoitettu ja erityisesti suojeltava (ÅFS
113/1998)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Kuva: Leena Eerola

Luonnehdinta

Luhtaorvokki on monivuotinen ja usein selvärajaisina kasvustoina tavattava kasvi. Se kasvaa 8–16 cm korkeaksi ja sen kapeahkon herttamaiset lehdet ovat vaaleanvihreät ja kaljut. Melko kookkaat ja tumman violetit kukat kasvavat lehdettömien vanojen päähän. Kukien terälehdet ovat selvästi lanttokärkiset. Avoimilla kasvupaikoilla kukkia kehittyy usein runsaasti. Luhtaorvokki muistuttaa korpiorvokin (*V. epipsila*) ja suorvokin (*V. palustris*) risteymää, viitaorvokkia (*V. x ruprechtiana*), jonka lehdet ovat kuitenkin leveämmän herttamaiset tai munuaismaiset. Luhtaorvokki kukkii touko-kesäkuussa, aikaisemmin kuin useimmat muut orvokit.

Elinympäristö ja levinneisyys

Luhtaorvokki viihtyy vain toistuvasti tulvivilla alueilla. Kasvupaikat ovat usein pienten lähteisten purojen varrella, tervaleppäluhdissa ja järvien tulvarannoilla. Luhtaorvokki sietää hyvin varjostuksen muutoksia kasvupaikoillaan. Aikaisemmin laji on saattanut hyötyä laidunnuksesta. Kasvittomilla ja avoimilla paikoilla luhtaorvokki saattaa levitä maarönsyjen avulla paikallisesti melko nopeasti, mutta siemenestä leviäminen on hyvin harvinaista. Lajia tavataan nykyään enää noin kymmenellä kasvupaikalla Etelä-Suomessa ja Pohjois-Karjalassa.

Nykytila ja uhkatekijät

Luhtaorvokki on taantunut purojen ja norojen perkaamisen, ojitusten, pellonraivauksen ja rakentamisen seurauksena. Useiden esiintymien nykytila on huono ja pienet esiintymät ovat vaarassa hävitä ilman hoitotoimia. Noin puolet tunnetuista kasvupaikoista sijaitsee suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Rauhoitetun ja erityisesti suojeltavan luhtaorvokin kasvupaikka otetaan metsänhoidossa huomioon siten, ettei kasvustojen päältä ajeta, eikä puutavaraa tai hakutähteitä varastoida kasvupaikalle. Luhtaorvokki ei kestä voimakkaita hakkuita eikä ojituksia, jotka muuttavat kasvupaikan kosteusolosuhteita. Osa luhtaorvokin kasvupaikoista sijaitsee metsälain erityisen tärkeissä elinympäristöissä, joita on hoidettava siten, etteivät niiden ominaispiirteet muutu. Esimerkiksi purojen ja norojen perkaaminen, ojitukset ja avohakkuut ovat kiellettyjä. Monien luhtaorvokille soveltuvien elinympäristöjen vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.
- Sitonen, M. 1997. Luhtaorvokki – sumpviol. Teoksessa Ryttylä, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 271–272.